

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ФІЛОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ЖУРНАЛІСТИКИ**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан філологічного
факультету

Юрій БІДЗІЛЯ Юрій БІДЗІЛЯ
« *07* » *липень* 2024 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОЇ МЕДІАКОМУНІКАЦІЇ

Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Галузь знань	06 Журналістика
Спеціальність	061 Журналістика
Освітня програма	Реклама та зв'язки з громадськістю
Статус дисципліни	обов'язкова
Мова навчання	українська

Робоча програма навчальної дисципліни «Історія української медіакомунікації» (XIX – перша половина XX ст.) для здобувачів вищої освіти галузі знань **06 Журналістика** спеціальності **061 Журналістика** освітньої програми «**Реклама та зв'язки з громадськістю**».

Розробник: *Тарасюк Володимир Юрійович*, кандидат філологічних наук, доцент кафедри журналістики ДВНЗ «Ужгородський національний університет».

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні **кафедри журналістики**

Протокол № 12 від 27 червня 2024 року

Завідувач кафедри Євген СОЛОМІН

Схвалено науково-методичною комісією **філологічного факультету**.

Протокол № 9 від 28 червня 2024 року

Голова науково-методичної комісії Галина ШКУРКО

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 5,5	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 165	3-ій	3-ій
Кількість модулів – 1	Семестр:	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 5 самостійної роботи студента – 5	5-ий	5-ий
	Лекції:	
	30	6
	Практичні (семінарські):	
	52	12
Вид підсумкового контролю: іспит	Лабораторні:	
Форма підсумкового контролю: усна з елементами тестів	Самостійна робота:	
	83	147

2. МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою вивчення навчальної дисципліни «Історія української медіакомунікації» (XIX – перша половина XX ст.) є дати студентам знання з історії медіакомунікації та виробити навички їх застосування з практичною метою.

Вивчення предмета передбачає вирішення низки завдань. Серед них: дати студентам цілісне розуміння зародження й розвитку української медіакомунікації в конкретному історичному часі із застосуванням критичного осмислення процесів і явищ у галузі; вибудувати уявлення здобувачів фаху щодо ролі медіакомунікації в генерації національних устремлінь та засад державної незалежності; спонукати студентів до об'єктивного аналізу тих духовно-історичних явищ, які впливали на медіакомунікацію, а здобуті знання використовувати в професійній діяльності.

Згідно з освітньою програмою, опанування дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми в галузі соціальних комунікацій, що передбачає застосування положень і методів соціальнокомунікаційних та інших наук і характеризується невизначеністю умов.

ЗК01. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях

ЗК02. Знання та розуміння предметної галузі та розуміння професійної діяльності.

ЗК03. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК04. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК10. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної

області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

СК10. Здатність критично осмислювати економічні, соціальні, технологічні, політичні та етичні чинники, які впливають на прийняття рішень у сфері зв'язків з громадськістю та реклами.

СК12. Здатність виконувати дослідження різного типу (фундаментальні, прикладні), аналізувати та враховувати їхні результати у професійній діяльності.

СК16. Здатність спілкуватися, співпрацювати зі спеціалістами інших сфер, представниками різних професійних груп, експертами з різноманітних галузей знань тощо з метою виконання медіазавдань.

СК17. Здатність виокремлювати під час виконання виробничих завдань факти, події, процеси та ін., про які бракує знань, що передбачає необхідність у самоосвіті та професійному вдосконаленні.

3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Передумовами вивчення навчальної дисципліни «Історія української медіакомунікації» (XIX – перша половина XX ст.) є ОК01. Історія та культура України, ОК19. Історія реклами та PR.

4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Згідно з освітньою програмою «Історія української медіакомунікації» (XIX - перша половина XX ст.), опанування навчальної дисципліни повинно забезпечити досягнення студентами таких програмних результатів навчання (ПРН):

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Застосовувати знання зі сфери предметної спеціалізації для створення інформаційного продукту чи для проведення інформаційної акції.	ПР02
Оцінювати свій чи чужий інформаційний продукт, інформаційну акцію, що організована й проведена самостійно або разом з колегами.	ПР03
Виконувати пошук, оброблення та аналіз інформації з різних джерел.	ПР04
Оцінювати діяльність колег із погляду зберігання та примноження суспільних і культурних цінностей і досягнень.	ПР10

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освіти після опанування навчальної дисципліни «Історія української медіакомунікації» (XIX – перша половина XX ст.):

Очікувані результати навчання з дисципліни	Шифр ПРН
<i>Демонструє</i> знання з історії української медіакомунікації для створення інформаційного продукту чи для проведення інформаційної акції.	ПР02
<i>Оцінює</i> , застосовуючи знання та навички з історії української медіакомунікації, свій або чужий інформаційний продукт, інформаційну акцію, що організована й проведена самостійно або разом з колегами.	ПР03
<i>Виконує</i> пошук, оброблення та аналіз інформації з різних джерел, спираючись на історичний досвід української медіакомунікації.	ПР04
<i>Оцінює</i> діяльність колег із погляду зберігання та примноження суспільних і культурних цінностей і досягнень, враховуючи історичний досвід української медіакомунікації.	ПР10

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Засобами оцінювання результатів навчання із навчальної дисципліни є: іспит, модульна контрольна, поточне оцінювання на заняттях; участь у практичних заняттях; виконання творчих завдань індивідуально та в команді; представлення дослідницьких проєктів, рефератів, наукових есе; залучення до дискусій.

Вивчення дисципліни передбачає застосування різних *методів*. Серед них: словесні (лекції, пояснення, дискусії), візуальні (презентації), проблемно-пошукові (аналіз ситуацій), інтерактивні, індуктивні, дедуктивні (групові проєкти).

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Форми поточного контролю: поточний контроль здійснюється у формі виконання практичних завдань, захисту робіт, виступів на практичних заняттях, проведення контрольних робіт тощо.

Форма модульного контролю: модульне контрольне оцінювання передбачає письмову (у вигляді контрольної або творчої роботи) форму та/або тестування (комп'ютерне, письмове).

Форма підсумкового семестрового контролю: підсумковий семестровий контроль здійснюється у формі заліку або іспиту. Поточне та підсумкове оцінювання знань студентів здійснюється за 100-бальною системою (50 балів за виконання поточних завдань; 50 балів – за модульну контрольну роботу). Кількість балів виставляє викладач з урахуванням результатів перевірки рівня засвоєння теоретичного матеріалу дисципліни (теоретичний компонент оцінки, який складається із сумарних результатів проведених викладачем опитувань студентів і тестування) та індивідуальної (самостійної) роботи студента (практичний компонент – виконання різних завдань, проєктів, досліджень, рефератів, підготовка доповідей, наукових есе тощо).

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 1)

Поточне оцінювання та самостійна робота								Модульна контрольна робота	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	50	100
6	6	6	6	6	6	8	6		

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Практичні заняття (виконання проєктів, завдань, досліджень)	26	45
Навчання на онлайн-платформах	1	5

Модульна контрольна робота	1	50
Разом		100

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Оцінка відмінно (А) виставляється, коли студент дає абсолютно правильні відповіді на теоретичні питання з викладенням оригінальних висновків, отриманих на основі програмного, додаткового матеріалу та нормативних документів. При виконанні практичного завдання студент застосовує системні знання навчального матеріалу, передбачені навчальною програмою.

Оцінка добре (В) виставляється студенту, який повністю розкрив теоретичні питання на основі програмного та додаткового матеріалу. При виконанні практичних завдань студент застосовує узагальнені знання навчального матеріалу, передбачені навчальною програмою.

Оцінка добре (С) виставляється студенту, який повністю розкрив теоретичні питання, а програмний матеріал викладено у відповідності до вимог. Практичні завдання виконані в цілому правильно, але мають місце окремі неточності.

Оцінка задовільно (D) виставляється, коли студент розкрив теоретичні питання, проте при викладенні програмного матеріалу допущені окремі помилки. При виконанні практичних завдань студент припускається помилок, за рахунок недостатнього розуміння програмного матеріалу.

Оцінка задовільно (Е) виставляється, коли студент неповністю розкрив теоретичні питання, відповідь містить суттєві помилки. При виконанні практичних завдань студент припускається значних помилок, а виконання завдань викликає значні труднощі у студента.

Оцінка незадовільно (FX) виставляється студенту, який не розкрив теоретичні питання і не може виконати практичні завдання. Як правило такий студент виявляє здатність до викладення думки лише на елементарному рівні.

Оцінка незадовільно (F) виставляється студенту, який не виконав навчальну програму або якийсь серйозний елемент її складової, має фрагментарні знання, які не дозволяють розкрити теоретичні питання і виконати практичні завдання. Такий студент не може викласти свою думку навіть на елементарному рівні. За результатами контролю знань студентів, дозволяється виставлення екзаменаційної оцінки (без підсумкового іспиту) – «відмінно», «добре», та «задовільно». Студент має право підвищити оцінку, складаючи іспит.

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Оцінка відмінно (А) виставляється, коли студент дає абсолютно правильні відповіді на теоретичні питання з викладенням оригінальних висновків, отриманих на основі програмного, додаткового матеріалу та нормативних документів. При виконанні практичного завдання студент застосовує системні знання навчального матеріалу, передбачені навчальною програмою.

Оцінка добре (В) виставляється студенту, який повністю розкрив теоретичні питання на основі програмного та додаткового матеріалу. При виконанні практичних завдань студент застосовує узагальнені знання навчального матеріалу, передбачені навчальною програмою.

Оцінка добре (С) виставляється студенту, який повністю розкрив теоретичні питання, а програмний матеріал викладено у відповідності до вимог. Практичні завдання виконані в цілому правильно, але мають місце окремі неточності.

Оцінка задовільно (D) виставляється, коли студент розкрив теоретичні питання, проте при викладенні програмного матеріалу допущені окремі помилки. При виконанні практичних завдань студент припускається помилок, за рахунок недостатнього розуміння програмного матеріалу.

Оцінка задовільно (E) виставляється, коли студент неповністю розкрив теоретичні питання, відповідь містить суттєві помилки. При виконанні практичних завдань студент припускається значних помилок, а виконання завдань викликає значні труднощі у студента.

Оцінка незадовільно (FX) виставляється студенту, який не розкрив теоретичні питання і не може виконати практичні завдання. Як правило такий студент виявляє здатність до викладення думки лише на елементарному рівні.

Оцінка незадовільно (F) виставляється студенту, який не виконав навчальну програму або якийсь серйозний елемент її складової, має фрагментарні знання, які не дозволяють розкрити теоретичні питання і виконати практичні завдання. Такий студент не може викласти свою думку навіть на елементарному рівні. За результатами контролю знань студентів, дозволяється виставлення екзаменаційної оцінки (без підсумкового іспиту) – «відмінно», «добре», та «задовільно». Студент має право підвищити оцінку, складаючи іспит.

Шкала оцінювання: національна та ESTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ESTS	Оцінка за національною шкалою	
		Для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	Для заліку
90–100	A	Відмінно	Зараховано
82–89	B	Добре	
74–81	C		
64–73	D	Задовільно	
60–63	E		
35–59	FX	Незадовільно з можливістю повторного складання	Не зараховано з можливістю повторного складання
0–34	F	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	Не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю

Загальна кількість балів, яку може отримати студент, – 100 балів. Вони досягаються шляхом сумування результатів оцінок за всі види робіт та виведення середнього арифметичного. Отримані бали переводяться також в оцінку за чотирибальною національною шкалою. «Відмінно» отримує студент за відмінне виконання роботи та відповіді без істотних помилок та огріхів (90–100 балів). «Добре» студент отримує, якщо робота виконана правильно, але допущені незначні помилки, що істотно не впливають на підсумковий результат (74–89 балів). «Задовільно» отримує студент, якщо робота виконана не в повному обсязі, допущена певна кількість суттєвих помилок та неточностей, відсутні або поверхово сформовані висновки (60–73 бали). «Незадовільно» отримує студент у разі допущення великої кількості помилок (менше 60 балів), що потребує додаткового опрацювання навчального матеріалу для отримання позитивної оцінки.

6. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6.1. Зміст навчальної дисципліни

Модуль 1

Тема 1. Витоки медіакомунікації в Україні. Усні народні традиції і первісні форми комунікації. Першоджерела писемності та їх вплив на формування культурної та медійної ідентичності. Критерії та жанри як основа принципів і форм існування медіатекстів.

Тема 2. Передумови формування українських медіа та перші періодичні друковані видання в Україні. Поява українського друкарства як провісника друкованих медіа в Україні. Медіакомунікація за часів гетьманщини та Руїни. Перші газети та журнали в Україні. Альманахові традиції в Україні. Публіцистична полеміка і її вплив на медіакомунікацію. Поява приватної періодики.

Тема 3. Зародження комунікації в Україні за допомогою піару та реклами. Витоки реклами та піару на теренах України. Релігійна комунікація в давній Україні. Інші форми рекламної та піар-комунікації в Київській Русі. Рекламна комунікація в Україні в добу Пізнього Середньовіччя та Нові Часи. Подальша рекламнопіарна комунікація.

Тема 4. Вплив провідних українських діячів на розвиток вітчизняної медіакомунікації в ХІХ ст. Тарас Шевченко та Пантелеймон Куліш у журналістському процесі України. Роль Михайла Драгоманова на розвиток преси. Іван Франко та Михайло Павлик як організатори періодичних видань у Західній Україні.

Тема 5. Особливості розвитку медіакомунікації в Україні другої половини ХІХ ст. Перша в Україні «газета-фабрика». Розвиток регіональних видань. Рукописна журналістика як явище. Посилення процесів політизації на видання. Медіакомунікація в Україні і цензурні утиски.

Тема 6. Подальший розвиток періодики в регіонах. Поява першої щоденної газети в Галичині. Розгалуження різних типів видань. Радикалізація часописів. Преса на Буковині та Закарпатті. Виникнення партійних видань. Наукова журналістика і участь у ній М. Грушевського.

Тема 7. Особливості розвитку преси в період першої половини ХХ ст. Поява перших українськомовних видань у Східній Україні і преса до і під час Першої світової війни в Україні. Преса в період Першої світової війни. Видання українських січових стрільців. Медіакомунікація в умовах таборів. Українські часописи державницького періоду. Часописи в умовах зародження радянської влади. Преса діаспори. Самобутність західноукраїнської преси 1920–1930-х рр. Медіакомунікація і Друга світова війна в Україні.

Тема 8. Радіо й телебачення в Україні. Зародження радіомовлення в Україні. Радіо як потужний пропагандистський засіб. Створення радіомережі в Україні. Виникнення телебачення в Україні. Створення телецентрів в областях. Характерні риси українського телебачення.

6.2. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин							
	Денна форма				Заочна			
	Усього	Зокрема			Усього	Зокрема		
		лекції	практичні	ам. об.		лекції	практичні	ам. роб.
Модуль 1								
Тема 1. Витоки медіакомунікації в Україні	18	2	6	10	20	2		18

Тема 2. Передумови формування українських медіа та перші періодичні друковані видання в Україні	20	4	6	10	20	2		18
Тема 3. Зародження комунікації в Україні за допомогою піару та реклами	20	4	6	10	22	2	2	18
Тема 4. Вплив провідних українських діячів на розвиток вітчизняної медіакомунікації в XIX ст.	18	2	6	10	20		2	18
Тема 5. Особливості розвитку медіакомунікації в Україні другої половини XIX ст.	20	4	6	10	20		2	18
Тема 6. Подальший розвиток періодики в регіонах	23	4	6	13	21		2	19
Тема 7. Особливості розвитку преси в період першої половини XX ст.	24	6	8	10	21		2	19
Тема 8. Радіо й телебачення в Україні	20	4	6	10	21		2	19
Підсумкове заняття	2		2					
Разом	165	30	52	83	165	6	12	147

6.3. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1.	Тема 1. Витоки медіакомунікації в Україні	6	
2.	Тема 2. Передумови формування українських медіа та перші періодичні друковані видання в Україні	6	
3.	Тема 3. Зародження комунікації в Україні за допомогою піару та реклами	6	2
4.	Тема 4. Вплив провідних українських діячів на розвиток вітчизняної медіакомунікації в XIX ст.	6	2
5.	Тема 5. Особливості розвитку медіакомунікації в Україні другої половини XIX ст.	6	2
6.	Тема 6. Подальший розвиток періодики в регіонах	6	2
7.	Тема 7. Особливості розвитку преси в період першої половини XX ст.	8	2
8.	Тема 8. Радіо й телебачення в Україні	6	2
9.	Підсумкове заняття	2	
Разом		52	12

6.4. Самостійна та індивідуальна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1.	Опрацювати кілька козацьких літописів. З'ясувати їхній вплив на започаткування медіакомунікації в Україні.	10	18
2.	Опрацювати інформацію про перші харківські видання. З'ясувати їхній вплив на тогочасне українське суспільство	10	18
3.	Ознайомитися з історією зародження піару та реклами. Визначити, яким був їхній вплив на медіакомунікацію.	10	18
4.	Неформальна освіта на онлайн-платформах: курс «Початок роботи з ChatGPT». URL:	10	18

	https://prometheus.org.ua/prometheus-free/intro-to-chatgpt/ на платформі Prometheus.org.ua. (або інший курс, що стосується тематики дисципліни)		
5.	Із доступних наукових джерел простежити медіакомунікацію різних політичних сил у другій половині XIX ст. із тогочасним суспільством. З'ясувати, представники якого напрямку мали найбільший вплив на аудитою.	10	18
6.	Визначити сутність феномену часописів Західної України 1920–1930 рр. на прикладі кількох закарпатських часописів.	13	19
7.	Дослідити, якою була медіакомунікація січових стрільців за польових умов.	10	19
8.	Порівняти вплив радіо й телебачення на суспільство в добу їхнього зародження. Визначити переваги й недоліки такого впливу.	10	19
	Разом	83	147

Самостійна робота враховує **неформальну освіту**. Мова про навчання на онлайн-платформах Prometheus, ВУМ online.

1. Академічна доброчесність в університеті. URL: <https://vumonline.ua/course/academic-integrity-at-the-university/>
2. Критичне мислення в українському контексті. URL: https://prometheus.org.ua/course/course-v1:Prometheus+СТИUC101+2022_T2_3
3. Культура толерантності: як побудувати суспільство, комфортне для всіх. URL: https://prometheus.org.ua/course/course-v1:Prometheus+TOL101+2020_T3
4. Медіаграмотність: практичні навички. URL: https://prometheus.org.ua/course/course-v1:CZ+MEDIA102+2018_T3
5. Медіаграмотність: як не піддаватися маніпуляціям? URL: https://prometheus.org.ua/course/course-v1:Prometheus+MEDIA_L101+2022_T3
6. Ораторське мистецтво (у форматі SCORM). URL: <https://eduhub.in.ua/courses/kurs-10-oratorske-mistectvo>
7. Особисте і суспільне у призмі класичних текстів. URL: <https://vumonline.ua/course/classical-works-influence-on-modern-society/>
8. Седих А. Навіщо медійникам неформальна освіта. URL: <https://medialab.online/news/mediaosvita/>
9. Цифрова безпека та комунікація в онлайні. URL: <https://vumonline.ua/course/digital-security-and-communication-online/>

Студенти виконують різні види робіт, зокрема готують презентацію, працюють над командним творчим завданням, пишуть наукові й публіцистичні твори: реферат/есе/статтю.

7. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

Технічні засоби, які використовуються при опануванні дисципліни, для перевірки знань студентів, охоплюють комп'ютерно-технічне устаткування редакції університетської газети «Погляд». Студентам також пропонуються офісні додатки, сервіси «Moodle», «Google Meet», сайт електронного навчання УжНУ: <https://moodle.uzhnu.edu.ua/>, Telegram, Viber, WhatsApp, Messenger із використанням персонального комп'ютера, мобільного телефона тощо.

Обладнання: тексти праць, публікації, підручники, навчальні посібники, словники, часописи.

8. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. Грицак Я. Подолати минуле: Глобальна історія України. К.: Портал, 2021. 408 с.
2. Даценко Н. Пригоди на радіохвилях: Історія українського радіо. К.: Темпора, 2023. 596 с.
3. Сидун І. В. Історія української журналістики: хрестоматія для здобувачів першого (бакалаврського) рівня спеціальності 061 «Журналістика». Одеса: С. Л. Назарчук, 2021. 82 с.
4. Тарасюк В. Ю. Історія української журналістики (XIX – перша половина XX ст.): навчально-методичний посібник із курсу для студентів, які опановують журналістський фах. Ужгород: ПП Наумченко Н. В., 2024. 124 с.
5. Телевізійна та радіокомунікація: історія, теорія, новітні практики: підручник / В. В. Лизанчук, І. В. Крупський, О. М. Білоус та ін.; за ред. д-ра філол. наук, проф. В. В. Лизанчука. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2021. 420 с.

Допоміжна література

1. Академія української преси. URL: <http://www.aup.com.ua>.
2. Актуальні проблеми журналістики: Збірник наукових праць. Ужгород: МП «Ліра», 2001. 492 с.
3. Башманівський В. І. Актуальні проблеми історії українського медіапростору як вагома компонента в процесі підготовки магістра журналістики (2023). URL: http://eprints.zu.edu.ua/36906/7/%d0%91%d0%b0%d1%89%d0%bc%d0%b0%d0%bd%d1%96%d0%b2%d1%81%d1%8c%d0%ba%d0%b8%d0%b9_%d0%b2.%d0%86.pdf.
4. Бідзіля Ю. М. Преса Закарпаття XIX–XX століть: Посібник для журналістів. Ужгород: Ліра, 2001. 80 с.
5. Веруцька І. Історія створення та виникнення українського телебачення (2017). <https://naub.oa.edu.ua/istoriya-stvorennya-ta-vynyknennya-ukra/>.
6. Владимиров В. М. Історія української журналістики (1917–1991): Навчальний посібник. К.: МАУП, 2007. 174 с. URL: https://maup.com.ua/assets/files/lib/book/ist_ukr_gurn.pdf.
7. Георгієвська В., Сидоренко Н. Історія української журналістики: становлення та розвиток рекламно-довідкової преси на території Східної України (XIX – початок XX ст.): навч. посіб. К.: АДЕФ-Україна, 2010. 224 с.
8. Георгієвська В., Сидоренко Н. Реклама – рушій розквіту: рекламно-довідкова преса на території Східної України (XIX – початок XX ст.): моногр. К.: АДЕФ-Україна, 2010. 320 с.
9. Горевалов С. І. Військова журналістика України: історія та сучасність. Л.: видавництво військового інституту при ДУ «Львівська політехніка», 1998. 387 с.
10. Гринівський Т., Пазюк Р. Преса як засіб національної самоідентифікації в умовах мультикультурного суспільства Буковини кінця XIX – початку XX століть (2021). URL: <https://repozytorium.ur.edu.pl/server/api/core/bitstreams/e7acfc35-7871-4e29-af6c-4d4992ee762e/content>.
11. Детектор медіа. URL: <http://detector.media>.
12. Електронна бібліотека Інституту журналістики Київського національного університету імені Тараса Шевченка. URL: <http://www.journ.univ.kiev.ua/>.
13. Животко А. П. Історія української преси / Упоряд., авт. іст.-біогр. нарису та приміт. Тимошик М. С. К.: Наша культура і наука, 1999. 368 с. URL: <http://history.org.ua/LiberUA/966-95575-3-4/966-95575-3-4.pdf>.
14. Історія української журналістики (західноукраїнська преса першої половини XX ст.: структура, проблематика. Книга перша. Львів, 2008. 268 с.
15. Історія української культури: Збірник матеріалів і документів / Упоряд.: Б. І. Білик, Ю. А. Горбань, Я. С. Калакура та ін.; за ред. С. М. Клапчука, В. Ф. Остафійчука. К.: Вища школа, 2000. 608 с.

16. Кафедра журналістики Ужгородського національного університету. URL: <https://www.uzhnu.edu.ua/uk/cat/ffilology-filshur#>.
17. Кость С. Історія української військової преси: навч. посібник. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2018. 340 с. URL: <https://journ.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2023/03/istoriia-ukr-viysk-presy.pdf>.
18. Кость С. Західноукраїнська преса першої половини ХХ ст. у всеукраїнському контексті (засади діяльності, періодизація, структура, особливості функціонування); М-во освіти і науки України, Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка. Львів: ЛНУ ім. І. Франка, 2006. 514 с.
19. Кость С. Історія української журналістики (західноукраїнська преса першої половини ХХ ст.: структура, проблематика. Книга перша): [навч. посіб.: для студентів ВНЗ]; М-во освіти і науки України, Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка. Львів: ЛНУ ім. І. Франка, 2008. 264 с.
20. Лось Й. Д. Публіцистика й тенденції розвитку світу: Навчальний посібник для вищих навчальних закладів III–IV рівнів акредитації: У 2 ч. Ч. 1. Львів, ПАІС, 2008. 376 с.
21. Львівська національна наукова бібліотека України імені В. Стефаника. URL: <https://www.lsl.lviv.ua/index.php/uk/golovna2/>.
22. Марчук Г. І. Історія української журналістики. Хрестоматія. Івано-Франківськ, 2019. URL: <https://kjourn.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/54/2024/12/khrestomatiiia-z-istorii-ukrainsko-i-zhurnalistyky.pdf>.
23. Матеріали з історії національної журналістики Східної України початку ХХ століття / Уклад. Н. М. Сидоренко, О. І. Сидоренко / Дослідницький центр історії української преси. К.: Дослідницький центр історії української преси, 1999. 448 с.
24. Михайлин І. Л. Журналістика як всевіт: Вибрані медіадослідження. Х.: Прапор, 2008. 512 с.
25. Михайлин І. Л. Історія української журналістики. Період становлення: від журналістики в Україні до української журналістики: підручник для вищої школи. Вид. 3-тє, доп. і поліпш. Х.: Прапор, 2005. 320 с.
26. Нартов В. В. Видатні особистості України. Харків: Книжковий клуб «Клуб сімейного дозвілля», 2007. 400 с.
27. Наукова бібліотека Ужгородського національного університету. URL: <http://www.lib.uzhnu.edu.ua/>.
28. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>.
29. Овсієнко Л. М. Історія журналістики: [навчальний посібник]. Переяслав-Хмельницький: Видавництво КСВ, 2015. 214 с.
30. Сидоренко, Н. М. Історія української журналістики: особистості XIX–XX ст.: навч. посіб. для студентів вищих навч. закл. / наук. ред. В. В. Різун; Київський нац. ун-т ім. Т. Шевченка. К.: Київський ун-т, 2012. 159 с.
31. Сидун І. В. Українська та зарубіжна журналістика. Частина 2: методичні вказівки та завдання для студентів спеціальності 061 «Журналістика». Одеса, 2020. 24 с.
32. Словник журналіста: Терміни, мас-медіа, постаті / За заг. ред. Ю. М. Бідзілі. Ужгород: ВАТ «Закарпаття», 2007. 224 с.
33. Срібняк І. В. Історія журналістики (XVII–XX ст.): [підручник для студентів ВНЗ]. К.: ВД «Києво-Могилянська академія», 2013. 264 с.
34. Тарасюк В. Газета «Нова свобода»: 85-річчя виходу першого номера закарпатського українського громадсько-політичного часопису (1938). Календар краєзнавчих пам'ятних дат Закарпаття на 2023 рік: рек. бібліогр. посіб. / Департамент культури, національностей та релігій Закарпат. облдержадмін.; КЗ «Закарпат. обл. універс. наук. б-ка ім. Ф. Потушняка» Закарпат. облради; уклад.: О. О. Шелак, М. Б. Бадида; вип. ред. І. В. Когутич-Гаврош; бібліогр. ред. Л. О. Падяк; відп. за вип. О. А. Канюка. Ужгород: ТОВ «РІК-У», 2022. С. 165–167.
35. Тарасюк В. Постать Михайла Брашайка в закарпатській журналістиці. Регіональна журналістика в Україні: історія, реалії, виклики, перспективи: зб. наук. пр. за матеріалами

- Всеукраїнської науково-практичної онлайн-конференції /за ред. С. В. Семенко. Полтава: ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2023. № 9. С. 153–159.
<http://elcat.pnpu.edu.ua/docs/%D0%A0%D0%B5%D0%B3%D1%96%D0%BE%D0%BD%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%B0%20%D0%B6%D1%83%D1%80%D0%BD%D0%B0%D0%BB%D1%96%D1%81%D1%82%D0%B8%D0%BA%D0%B0.pdf>
36. Тарасюк В. Форми творчих завдань з історії української журналістики як вагома складова в опануванні медійного фаху. Історія української журналістики: методологічні проблеми, перспективи досліджень, сучасні методи викладання: Збірник матеріалів Всеукраїнського науково-методичного семінару / упоряд. Галина Яценко, Андрій Яценко. Львів: Простір-М, 2024. 88 с. С. 71–73.
  37. Українська журналістика ХХ століття: досвід, проблеми, традиції, практичні уроки: Матеріали секційного засідання кафедри історії літератури та журналістики Міжнародної студентської наукової конференції «Журналістська практика студентів у контексті Болонського процесу», Київ, 29–30 березня 2007 р. / Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. Ін-т журналістики; За ред. Н. М. Сидоренко. К., 2007. 100 с.
  38. Українська преса. Хрестоматія. Том І. Преса Східної України 60-х років ХІХ ст. / За ред. д-ра філол. наук, проф. М. Ф. Нечиталюка. Львів, 1999. 522 с.
  39. Фатула Ю. М. «Я ще гадав газдувати, але мушу воювати...» Бойовий шлях 66-го Унгарського піхотного полку австро-угорської армії. 1914–1918 / передм. М. Вегеша; пер. віршів з угор. В. Тимчука. Ужгород: ТДВ «Патент, 2021. 368 с.
  40. Яковець А. В. Телевізійна журналістика: теорія і практика. Підручник. К.: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2007. 240 с.
  41. Fake off. URL: <http://fakeoff.org/uk>.
  42. Медіа-IQ. URL: <http://media-iq.tilda.ws/medialiteracy>.
  43. Stop Fake. URL: <https://www.stopfake.org>.